

põllumajandusministri määruse "Piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise taotlemise nõuded, taotluse esitamise ja menetlemise kord, kahjustajavaba piirkonna nõuded ning piirkonna kahjustajavabana säilitamise kord ja nõuded" eelnõu juurde

I. Sissejuhatus ja määruse eesmärk

"Taimekaitseseaduse" § 11 lõike 3 alusel kehtestab põllumajandusminister piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise taotlemise nõuded, taotluse esitamise ja menetlemise korra, kahjustajavaba piirkonna nõuded ning piirkonna kahjustajavabana säilitamise korra ja nõuded. Piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise vajadus võib tekkida, kui ühenduseväline riik on kehtestanud ekspordinõude, mille kohaselt peab kaubasaadeti pärinema kas kahjustajavabast piirkonnast või tuleb taimede, taimsete saaduste ja muude objektide sihtriiki toimetamise korral rakendada täiendavaid fütosanitaarmeetmeid (nt puidu koorimine, muu töötlusviis, laborianalüüside tegemine). Määruse eesmärk on anda ettevõtjale võimalus taotleda piirkonna kahjustajavabaks tunnistamist. Piirkonna saab kahjustajavabaks tunnistada ka juhul, kui taimkahjustaja esineb riigi ülejäänud osas, kuna kahjustajavabaks piirkonnaks tunnistamist võib taotleda ainult osale riigist.

Õigus tunnistada piirkond kahjustajavabaks tuleneb rahvusvahelisest taimekaitsekonventsioonist ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete rakendamise lepingust. Määruse koostamisel oli aluseks rahvusvaheline standard ISPM nr 4 "*Requirements for the establishment of pest free areas*".

Põllumajandusministri määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimekaitsese büroo peaspetsialist Tiina Lille (625 6535) ja taimetervise osakonna nõuniku kt Helis Varik (625 6536) ning Taimetoodangu Inspeksiooni taimetervise osakonna juhataja Riina Koidumaa (671 2641). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Raili Sillart (625 6197).

Eelnõu keeletoimetaja on Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

II. Eelnõu sisu

Esimeses paragrahvis sätestatakse määruse reguleerimisala.

Paragrahvis 2 kehtestatakse kahjustajavaba piirkonna ja piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise taotlemise nõuded. Piirkonna tunnistab kahjustajavabaks Taimetoodangu Inspeksioon isiku taotluse alusel. Isik võib taotleda kogu Eesti või ainult teatud piirkonna kahjustajavabaks tunnistamist, olenevalt sellest, kas kahjustaja puudub Eestis või esineb kohati. Piirkonna võib tunnistada kahjustajavabaks sellest taimkahjustajast, mis on loetletud kehtivas ohtlike taimkahjustajate nimekirjas, või taimkahjustajast, mida sihtriigi nõuete kohaselt ei tohi esineda teatud taimedel, taimsetel saadustel ja muudel objektidel. Taimkahjustaja, mille suhtes sihtriik on

kehtestanud erinõuded, ei pea olema ohtlike taimekahjustajate nimekirjas loetletud. Piirkonnas, mille kahjustajavabaks tunnistamist taotletakse, ei tohi eespool nimetatud taimekahjustajat esineda või peab asjakohaste tõrjeabinõude rakendamise järel olema tõestatud, et taimekahjustajat selles piirkonnas ei esine.

Paragrahviga 3 kehtestatakse piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise taotlusel esitatavad andmed, koos taotlusega vajaduse korral esitatava kaardi ja taotluse esitamise kord. Kirjaliku taotluse piirkonna kahjustajavabaks tunnistamiseks esitab isik Taimetoodangu Inspeksioonile.

Paragrahv 4 sätestab piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise taotluse menetlemise korra.

Taotluse menetlemise tähtaeg on kaks aastat alates taotluse registreerimise päevast. Taotluse menetlemisel kontrollib Taimetoodangu Inspeksioon esiteks taotluses esitatud andmete õigsust, vajaduse korral piirkonna kaardi olemasolu ja piirkonna, mille kahjustajavabaks tunnistamist taotletakse, vastavust paragrahvi 2 lõigetes 3 ja 4 kehtestatud nõuetele.

Järgnevalt kogub Taimetoodangu Inspeksioon andmeid kahjustaja kohta erialakirjandusest, teadus- ja arendusametustelt ning varasematest järelevalve tulemustest. Andmed peavad hõlmama taimekahjustaja bioloogiat (areng, käitumine, nõuded kliimaatilistele tingimustele jne.) ja tema esinemist või levikut Eestis ja teistes riikides. Kui kogutud andmete alusel taimekahjustaja Eestis ei esine ja puudub oht, et kahjustaja levib Eestisse (nt. ebasoodus kliima, peremeestaimede puudumine), võib Taimetoodangu Inspeksioon teha piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsuse. Kui kogutud andmed osutavad, et kahjustaja esineb Eestis, on siin esinenud varem või on oht, et kahjustaja levib ja kohastub Eestis, teeb Taimetoodangu Inspeksioon otsuse viia läbi seireprogramm taimekahjustaja mitteesinemise tuvastamiseks. Seire korraldamise eel hindab ja vajaduse korral muudab Taimetoodangu Inspeksioon kogutud andmete põhjal taotluses esitatud piirkonna suurust ja piire lähtuvalt taimekahjustaja leviku viisidest. Piirkonna suurust vähendatakse, kui selle vahetus naabruses olevas piirkonnas esineb taimekahjustaja ja kui on oht, et kahjustaja levib kahjustajavabasse piirkonda. Kui kahjustaja levib kergesti tuule, vee või putuksiirutajatega, luuakse kahjustajavaba piirkonna ümber puhvertsoon, kus korraldatakse seiret ja mille arvel kahjustajavaba piirkonda suurendatakse.

Kaheaastane taotluse menetlemise tähtaeg on vajalik, kui Taimetoodangu Inspeksioon otsustab kahjustaja mitteesinemise tuvastamiseks läbi viia seireprogrammi. Kahe aasta seireandmete olemasolu suurendab seire tulemuste usutavust. Kui seire tulemused on ühel aastal puudulikud või vastuolulised (nt ebaõnnestunud proovivõtmiste või laborianalüüside tulemusel), võib Taimetoodangu Inspeksioon taotluse menetlemise tähtaega pikendada aasta võrra, teavitades viivitamata sellest taotlejat ning näidates ära menetlemise pikendamise põhjuse.

Paragrahv 5 sätestab piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsuse tegemise ja tehtud otsusest teavitamise. Kui kogutud andmete analüüs või seire tulemused osutavad ohtliku taimekahjustaja puudumisele taotluses esitatud piirkonnas, saadab Taimetoodangu Inspeksioon taotlejale piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsuse ja kaardi, millele on märgitud kahjustajavaba piirkond ja piirkonna piiride kirjeldus. Piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsus tehakse kahe aasta jooksul arvates taotluse registreerimisest. Kui Taimetoodangu Inspeksioon teeb piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsuse ainult erialakirjandusest, teadus- ja

arendusastutustelt ning varasematest järelevalve tulemustest kogutud andmete põhjal, ei oodata kahe aasta möödumist, vaid tehakse otsus viivitamata andmete analüüsi järel. Kuna piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsus ei puuduta ainult taotlejat, vaid laiemat ringkonda (nt teised tootjad kahjustajavabas piirkonnas), avaldab Taimetoodangu Inspeksioon piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsuse koos piirkonna kaardiga oma veebilehel.

Paragrahv 6 kehtestab piirkonna kahjustajavabana säilitamise korra ja nõuded. Kahjustajavabas piirkonnas ei tohi esineda taimekahjustajat, millest piirkond on vabaks tunnistatud. Taimekahjustaja puudumise kontrollimiseks korraldab Taimetoodangu Inspeksioon kahjustajavabas piirkonnas iga aasta kahjustajaspetsiifilist seiret. Seire tulemusi säilitab Taimetoodangu Inspeksioon paberandjal 10 aasta ning elektrooniliselt vähemalt 20 aasta jooksul. Kahjustajavabasse piirkonda võib toimetada taimi, taimseid saadusi ja muid objekte, mis on kahjustajavabad. Selle tagamiseks peavad eelnimetatud taimed, taimsed saadused ja muud objektid pärinema samuti kahjustajavabast piirkonnast või kahjustajavaba piirkonnaga samaväärselt kaitstavast piirkonnast. Eespool loetletud nõuetele ei pea vastama kaubasaadetis, mis läbib kahjustajavaba piirkonna suletult ja muutumatul kujul.

Paragrahv 7 kehtestab piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamise, kui seire ja järelevalve tulemused kinnitavad ohtliku taimekahjustaja esinemist piirkonnas. Otsuse tühistamisest teavitab järelevalveasutus taotlejat kirjalikult posti teel ja avalikkust veebilehe kaudu.

Paragrahv 8 sätestab teiste riikide teavitamise Eestis kehtestatud kahjustajavabast piirkonnast. Kuna kahjustajavaba piirkonna kontseptsioon ja õigus kehtestada kahjustajavaba piirkond tuleneb rahvusvahelisest taimekaitsekonventsioonist, tuleb kahjustajavabast piirkonnast teavitada rahvusvahelise taimekaitsekonventsiooniga ühinenud riike. Kui Taimetoodangu Inspeksioon on piirkonna kahjustajavabaks tunnistanud või on piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise otsuse tühistanud, teavitab ta sellest ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO *Food and Agriculture Organization of the United Nations*), kes korraldab taimekaitsekonventsiooni elluviimist. Kõik rahvusvahelise taimekaitsekonventsiooniga ühinenud riigid saavad sealt teavet kahjustajavabade piirkondade kohta.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei reguleeri määruses käsitletud küsimusi.

IV. Määruse mõjud

Kogu Eesti riigi või teatud piirkonna kahjustajavabaks piirkonnaks tunnistamine annab võimaluse tõendada riikidele, kuhu kaupa toimetatakse, et kahjustajavabas piirkonnas ei esine taimekahjustajat, soodustades sellega Eesti toodangu toimetamist ühendusevälistesse riikidesse. Samuti ei pea ettevõtjad tegema kulutusi täiendavate fütosanitaarmetmete rakendamiseks.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused sõltuvad taimekahjustaja liigist ning bioloogiast, vajalikest laborianalüüsides (entomoloogiline, nematoloogiline, mükoloogiline, bakterioloogiline jne) ja korraldatavast seirest. Juhul kui tehakse otsus, et piirkonna kahjustajavabaks tunnistamine toob kaasa vajaduse laborianalüüsides ja seire korraldamiseks, võib piirkonna kahjustajavabaks tunnistamine maksma minna 50 000–150 000 krooni. Kuid otsus piirkonna kahjustajavabaks tunnistamise kohta võidakse teha ka erialase kirjanduse põhjal ja olemasolevaid andmeid kasutades. Sel juhul ei ole kulutusi laborianalüüsides tellimiseks ega seire korraldamiseks. 2005. ja 2006. aasta eelarves ei ole kulutusi ettenähtud.

VI. Määruse jõustumine

Määruse jõustumine on ette nähtud üldises korras.

VII. Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu on esitatud arvamuse saamiseks Taimetoodangu Inspeksioonile. Eelnõu on esitatud kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile, kes ei ole kandnud ettenähtud tähtaja jooksul eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult mittenõustumise kohta ega taotlenud ka tähtaja pikendamist. Seega loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Ants Noot
Kantsler

